

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست و چهارم، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۱

صص ۲۱۱-۱۸۱

شناسایی و تحلیل پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم^۱

محمد زارع آبندانسری^۲، فرزاد نوبخت^۳، حسین طاهری^{۴*}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۹/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۱

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به اهمیت ورزش در جامعه و نقش آن در کاهش احتمال ارتکاب جرم توسط افراد مختلف؛ هدف پژوهش حاضر؛ شناسایی پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم بود. **روش:** پژوهش حاضر به روش کیفی و با رویکرد داده بنیاد در سال ۱۴۰۰ انجام شد. روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند و مصاحبه‌ها به صورت نیمه‌ساختاریافته تا اشباع نظری (مصاحبه شماره ۱۸) ادامه یافت. جامعه آماری پژوهش، اعضای هیئت علمی بودند. در راستای معتبرسازی نهایی پژوهش از ملاک‌های اعتبار و قابلیت اعتماد استفاده شد و پایایی آن با روش توافق بین دو کدگذار ۸۰٪ تعیین شد.

یافته‌ها: بعد از طبقه‌بندی یافته‌های پژوهش تعداد ۵۷ مفهوم در قالب ۵ مقوله فرعی؛ توانمندسازی فردی، بهبود ظرفیت روانی، بروز رفتارهای مطلوب، توسعه تعاملات و توسعه هویت فرهنگی قرار گرفتند. در نهایت تمامی مقوله‌ها در قالب ۲ مقوله اصلی توسعه فردی و توسعه اجتماعی بخش‌بندی شدند.

نتیجه‌گیری: برخی از مزایای حضور دائم افراد جامعه در فعالیت‌های ورزشی؛ کاهش مصرف دخانیات، تخلیه انرژی و هیجانات، کاهش افسردگی، ارتقای روابط اجتماعی افراد جامعه، بالا رفتن احترام متقابل افراد به یکدیگر، احساس با ارزش بودن در فرد، بهبود فرایندهای شکل‌گیری شخصیت افراد، کاهش درگیری‌های خانوادگی و شکل‌گیری فرهنگ مقابله با فعالیت‌های ناسالم می‌باشد؛ که این عوامل نقش مهمی در پیشگیری از جرم دارند. بنابراین ضروری است تا با فرهنگ‌سازی و فراهم کردن بستر مناسب، زمینه مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های ورزشی فراهم شود.

کلیدواژه‌ها: فعالیت‌های ورزشی، پیامدهای ورزش، پیشگیری از جرم

۱. مقاله برگرفته از پژوهش مستقل است.

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه:

mmdzare19957m@gmail.com

۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران. رایانامه:

nobakht.farzad@uma.ac.ir

۴. استادیار گروه تربیت بدنی، دانشگاه افسری و تربیت پلیس امام حسن مجتبی (ع)، (نویسنده مسئول). رایانامه:

hoseintaheri1363@chmail.ir

مقدمه

از زمان‌های گذشته تا به امروز در هر دوره‌ای از زندگی بشر ارتکاب جرم توسط افراد جامعه معضل بسیار مهمی بوده است که دغدغه کارکنان حوزه امنیتی هر کشور را به دنبال دارد. مسئولان رده بالا در تمامی جوامع، افزون بر تلاش برای مجازات مجرمان به دنبال روش‌هایی هستند تا میزان احتمال ارتکاب جرم را با راهکارهای کاربردی به میزان قابل توجهی کاهش دهند (صدقی و همکاران، ۱۳۹۴، ۷۳). اساساً بروز رفتارهای انحرافی و ناهنجاری که به‌عنوان یک آسیب اجتماعی بر خلاف منشورهای اخلاقی و عرف جامعه از سوی افراد شکل می‌گیرد منجر به اختلال در کارکرد افراد شده و در نتیجه این عوامل خانواده فرد را نیز تحت تأثیر خود قرار می‌دهد (میری و همکاران، ۱۴۰۰). هر رفتار و عملی که از منظر حقوقی و قانونی مستحق مجازات باشد و در نظم و امنیت جامعه اختلال ایجاد کند به‌عنوان جرم شناخته می‌شود. عوامل متعددی زمینه‌ساز شکل‌گیری رفتارهای مجرمانه و بروز جرم در یک جامعه را فراهم می‌کنند که شامل عواملی مانند عوامل روانی، اجتماعی و فرهنگی می‌باشند (کارپوف و همکاران، ۲۰۱۵، ۱). در ارتباط با نقش عوامل فرهنگی و به‌طور کلی در رابطه‌ی بین فرهنگ و جرم می‌توان بیان کرد که فرهنگ و آداب و رسوم هر جامعه‌ای بیانگر نقشی هدایت‌کننده و نشان‌دهنده اصلی مسیر تعالی و یا انحطاط جامعه است. به نوعی فرهنگ هر جامعه معیاری برای ارزش‌های اجتماعی، الگوهای رفتاری و تعیین‌کننده هنجارها است. بنابراین شدت تأثیرگذاری آن در به‌وجود آمدن جرم و جنایت و یا کاهش رفتارهای انحرافی بسیار بیشتر از دیگر عوامل بیان شده می‌باشد؛ چرا که به وقوع پیوستن دیگر عوامل نیز به نوعی ریشه در بنیاد فرهنگی جامعه دارد (عزتی، ۱۳۹۳، ۴۳). روش‌های متفاوتی را در جوامع به‌منظور جلوگیری و کاهش ارتکاب جرم و جنایت به کار می‌گیرند که کاربردی‌ترین و مؤثرترین روش آن پیشگیری از جرم

می‌باشد. پیشگیری از جرم با توجه به این که مؤثرترین روش مقابله با ناهنجاری‌های اجتماعی است در جوامع ارزش بسیاری دارد و از منظر علمی نیز بهترین روش مبارزه با معضلات اجتماعی نظیر جرم و جنایت می‌باشد (معدنی، ۱۳۹۳، ۱۱۹). بنابراین بروز رفتارهای نابه‌هنجار و انحرافات اجتماعی توسط افراد یک جامعه تبعات زیادی مانند احساس دلهره و ناامنی را به دنبال دارد که در صورت جدی نگرفتن این موضوع و مقابله نکردن با آن پیامدهای ناگوارتری را برای جامعه به وجود می‌آورد (ابراهیمی و جلیلی، ۱۳۹۳، ۴۵).

به‌طور کلی روش‌های متعددی به‌منظور پیشگیری از جرم و خشونت در جامعه وجود دارد که یکی از روش‌های کاربردی و مؤثر حضور در فعالیت‌های ورزشی و گرایش به ورزش در افراد جامعه می‌باشد. در حوزه جامعه‌شناسی فعالیت‌های ورزشی را به‌عنوان صریح‌ترین جلوه‌های زندگی فرهنگی و اجتماعی یاد می‌کنند و آن را در حرکت به سوی زندگی خردمندانه و رشد و توسعه جوامع مدرن انکارناپذیر می‌دانند (سندویک^۱ ۲۰۱۹، ۳۸۳). تأثیرگذاری ورزش تنها به حوزه‌های فرهنگی محدود نمی‌شود و اهمیت آن در پدیده‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و عملی نیز به خوبی ثابت شده است (شیلدز و همکاران^۲، ۲۰۰۵، ۴۳).

نوع دیگر پیشگیری از جرم در جامعه، پیشگیری اجتماعی می‌باشد که با برطرف کردن معضلات اجتماعی، ارتقای کیفیت زندگی مردم در جامعه و تأکید بر ارتباطات گروهی به دنبال حذف عوامل اجتماعی بروز جرم است (محمدنسل، ۱۳۷۸، ۵۹). در همین راستا از گذشته تا به امروز ورزش‌های مختلفی در سراسر دنیا شکل گرفته‌اند که افراد می‌توانند با حضور فعال در آن از اثرات مثبتی که بر فرد و جامعه دارد، استفاده کنند. برای نمونه فعالیت‌های ورزشی می‌تواند محلی برای بهبود ارتباطات و تعامل با دیگران، آگاهی از خود، بروز توانایی‌های فردی، تقویت سلامت روانی و جسمانی، احترام به

حقوق دیگران، به اشتراک گذاشتن اهداف یکسان و مشترک با دیگر افراد جامعه، بهبود میزان تعهد و اراده، پیشبرد شایستگی و ارزش‌های فرهنگی، توسعه مدیریت خشم، کمتر شدن استرس فردی، بهبود سبک زندگی، فراغت از خستگی‌های روزمره و توسعه جامعه‌پذیری شخصی باشد (دفتر مبارزه با موادمخدر و پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد، ۲۰۰۲). اساساً ماهیت ورزش و تربیت‌بدنی در توانمندسازی و بهزیستی روانی افراد جامعه می‌باشد (مدادی و غفوری، ۱۳۹۸، ۱۳۹). ورزش و تربیت‌بدنی در راستای پرورش و تربیت منابع انسانی سالم به‌عنوان بخشی از برنامه‌های راهبردی توسعه ملی در جوامع مختلف به شمار می‌رود. همچنین مشارکت در فعالیت‌های ورزشی سبب بهبود روابط با همسالان و بزرگسالان، به‌وجود آمدن فرصت‌های جدید و تقویت حس اعتماد در بین افراد مختلف جامعه می‌شود (محمدی ترکمانی و همکاران، ۱۳۹۷، ۲۵۶). فعالیت‌های ورزشی میزان رضایت و خشنودی درونی افراد را ارتقا می‌دهد و منجر به شکل‌گیری احساس موفقیت فردی افراد از خودشان می‌شود. بنابراین با در نظر گرفتن این‌که فعالیت‌های ورزشی در افراد منجر به بهبود وضعیت سلامت جسمانی و روانی می‌شود؛ می‌توان گفت شرایط زندگی نیز بهبود می‌یابد. همچنین از دیگر مزایای ورزش کردن توسط افراد می‌توان به توسعه توانایی‌های شناختی، برطرف شدن انرژی و هیجانات، بهبود فرایندهای کنترل در زندگی شخصی و ارتقای عزت نفس اشاره کرد (شهریاری و همکاران، ۱۳۹۸، ۴۱). همچنین سازمان بهداشت جهانی نیز بر لزوم و تأثیر کاربردی نقش موفقیت‌های شخصی، احساس همدلی، آگاهی از خود، بهبود روابط اجتماعی، فائق آمدن با مشکلات زندگی و تحمل فشارهای روانی، تفکر راهبردی، توانایی حل مسائل مختلف و توسعه قدرت تصمیم‌گیری به‌عنوان مهارت‌های پایه زندگی مورد تأکید قرار داده و با توجه به نقش ورزش در توسعه این عوامل می‌توان گفت با بهبود شرایط حضور افراد در فعالیت‌های ورزشی و بهره‌مندی از این عوامل شاهد

کاهش جرم و جنایت نیز خواهیم بود (آنیل^۱، ۲۰۱۴، ۱۲۴۹). وقتی ورزش را به عنوان ابزاری برای پیشگیری از جرم می‌دانیم حالتی به وجود می‌آید که حالت پیشگیری و تغییر اجتماعی نامیده می‌شود. یعنی به نوعی افراد با حضور در فعالیت‌های ورزشی ابتدا دچار یکسری تغییرات فردی می‌شوند که به مرور زمان با توجه به قابلیت انتقال این تغییرات، در دیگران نیز تأثیر می‌گذارد و یک فرایند اجتماعی را تشکیل می‌دهد (اخولم^۲، ۲۰۱۳، ۲۶). بنابراین ورزش کردن و حضور در فعالیت‌های ورزشی به منظور توسعه جوامع امروزی ضروری است و پیوستگی حضور آحاد جامعه در آن منجر به توسعه فرهنگی، مادی و معنوی جوامع می‌شود. (چگنی و رزم‌جو، ۱۴۰۰، ۱۱۵).

در همین راستا به دلیل تأثیرات مختلف فرهنگی، اجتماعی، روانی، هنجاری و توسعه‌ای که ورزش دارد ضروری است که به عنوان عاملی مهم در جهت مقابله با جرم و جنایت بیشتر به آن توجه شود. اساساً با توجه به ضرورت انجام ورزش و همگانی شدن در بین جامعه به منظور کنترل خشونت و کاهش احتمال ارتکاب جرم توسط افراد؛ اهمیت دارد که همگان از مزایای حضور در فعالیت‌های ورزشی آگاه شده و مسئولان با فراهم کردن شرایط مطلوب زمینه حضور فعال مردم در ورزش را فراهم کنند. لذا این پژوهش با توجه اهمیت موضوع و در نظر گرفتن این که پژوهش‌های گذشته صرفاً به بیان کلیاتی از موضوع پرداخته‌اند و پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در کاهش و پیشگیری از جرم را به طور اختصاصی بررسی نکرده‌اند؛ هدف پژوهش حاضر این است که با استفاده از دیدگاه خبرگان مرتبط با موضوع؛ پیامدهای مثبتی که به حضور افراد در فعالیت‌های ورزشی در راستای کاهش و پیشگیری از جرم در جامعه پدیدار می‌شود شناسایی شده؛ و هر یک از مقوله‌های اصلی پژوهش به طور اختصاصی بررسی شود تا مسئولین مربوطه با آگاهی و دید کامل نسبت به موضوع با نقاط قوت و کاربردی آن آشنا شوند و زمینه لازم برای رشد و توسعه اهداف پیشگیرانه از جرم با

۱. Anil, V.

2. Ekholm, D.

استفاده از نقش ورزش فراهم شود. بنابراین این پژوهش می‌کوشد تا به این سوال پاسخ دهد که پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم چیست؟

پیشینه و مبانی نظری

وودز و همکاران^۱، (۲۰۱۷)، در پژوهشی با محتوای «چگونه مداخلات ورزشی بر سلامت روان افراد زندان تأثیر می‌گذارد؟» دریافتند که ورزش و به‌طور کلی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی زندانیان بر سلامت روانی و جسمانی آنان اثرات مثبتی را به دنبال دارد و سبب مرتکب نشدن به فعالیت‌های مجرمانه و بازگشت به زندان توسط آنان می‌شود. آرمسترانگ و هودگس^۲ (۲۰۱۵)، در پژوهشی با محتوای «ورزش و جرم و جنایت» بیان کردند؛ ورزش سنگر قدرت بدنی و فضیلت اخلاقی است و رعایت قوانین و بازی جوانمردانه ابزاری به‌منظور تشویق افراد مستعد به ارتکاب جرم برای جلوگیری از انحرافات بالقوه یا بازپروری مجرمان می‌باشد. کناری^۳ (۲۰۱۴)، در پژوهشی با عنوان «تأثیر ورزش بر سلامت روان در بعد جسمانی، اضطراب و روانی اختلال، اختلال عملکرد اجتماعی و افسردگی» دریافتند؛ که فعالیت‌های ورزشی اثر مثبتی در توسعه سلامت جسمانی، روانی و ارتقای قابلیت‌های اجتماعی افراد دارد. نتایج پژوهش رحمتی و همکاران (۱۴۰۰)، با محتوای «شناسایی عوامل مؤثر بروز جرم»؛ نشان از اهمیت نقش هوش فرهنگی، مسائل اجتماعی خانوادگی، ارتباطات و تعاملات مفید، قوانین و مقررات بر کاهش جرم در جامعه می‌باشد. شریفی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر ورزش بر کاهش انحرافات اجتماعی (مطالعه موردی: دانش‌آموزان متوسطه دوم شهرستان شهرکرد)» بیان کردند؛ مشارکت در فعالیت‌های ورزشی سبب کاهش انحرافات و ناهنجاری‌های اجتماعی در افراد می‌شود که این موضوع نقش مهمی در پیشگیری از جرم دارد. خداپرست و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان

1. Woods D et al.

2. Armstrong, G., & Hodges-Ramon, L.

3. Kenari, M.

«نقش ورزش در توسعه رفتارهای اخلاقی و فرهنگی» بیان کردند؛ فعالیت‌های بدنی در افراد ورزشکار سبب بالا رفتن روحیه، بهبود ارتباطات، ارتقای مسئولیت‌های شخصی و توسعه مسئولیت اجتماعی آنان در جامعه می‌شود. صفری و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان «بررسی اثر توسعه اخلاق در ورزش بر ارتقاء ارزش‌های اخلاقی» بیان کردند؛ توسعه اخلاق در ورزش منجر به بروز ارزش‌های اخلاقی در کل جامعه می‌شود و ارزش‌های اخلاقی سبب می‌شود افراد از انحرافات اخلاقی دوری کنند. نتایج پژوهش علوی و همکاران (۱۳۹۷)، با عنوان «رابطه فعالیت ورزشی با سلامت اجتماعی و هوش معنوی پرستاران» نشان داد؛ فعالیت ورزشی با میزان توسعه سلامت اجتماعی و هوش معنوی ارتباط مثبتی دارد. در پژوهشی که کردلو و همکاران (۱۳۹۵)، با عنوان «نقش ورزش در پیشگیری از وقوع جرم» داشتند نتایج نشان از کاهش احتمال ارتکاب جرم و جنایت توسط افراد ورزشکار به نسبت افراد غیرورزشکار بود. نتایج پژوهش بشیری و همکاران (۱۳۹۷)، با عنوان «ساخت و روایی سنجی پرسش‌نامه جایگاه ورزش در پیشگیری از سوء مصرف موادمخدر» نشان داد؛ فعالیت‌های ورزشی به دلیل تأثیرات فردی، روانی، خانوادگی و اجتماعی نقش مهمی در کاهش اعتیاد افراد جامعه و در نتیجه کاهش آمار جرم و خشونت دارد. حیدری (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان «تعیین و اولویت‌بندی عوامل سلامت اجتماعی مؤثر در جهت کاهش بروز جرم با استفاده از فرایند تحلیل سلسله مراتبی» بیان کرد؛ عوامل اجتماعی در کنار عوامل فردی و خانوادگی نقش تأثیرگذاری بر کاهش جرم در جامعه دارد. موذن‌زادگان و نوروزی (۱۳۹۶)، در پژوهش خود با محتوای «علل و عوامل ارتکاب جرم منازعه و راه‌های پیشگیری از آن»؛ توسعه عوامل فرهنگی را شیوه‌ای مؤثر در کاهش جرم بیان کردند. بخارایی و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهش خود با عنوان «بررسی تأثیر فعالیت‌های ورزشی بر میزان انحرافات اجتماعی جوانان» نشان دادند؛ که مشارکت افراد در فعالیت‌های

ورزشی نقش تأثیرگذار و مثبتی در جلوگیری از بروز انحرافات اجتماعی در جوامع دارد.

مبانی نظری

جرم: جرم از نظر دورکیم شامل اعمال و رفتارهایی می‌شود که احساسات مردم را جریحه‌دار کند و به‌منظور برخورد با این رفتارهای نابه‌هنجار سازمان‌های قانون‌گذار برای آن مجازات‌هایی را در نظر می‌گیرند تا از تکرار آن توسط دیگران جلوگیری کنند و فرد خاطی بسزای عملش برسد (جاویدی، ۱۳۹۵، ۱۱۵). جرم نادیده گرفتن مهم‌ترین آداب و ارزش‌های حاکم با عبور از خط قرمزها و هنجارهای مورد تأیید جامعه است که سازمان‌های مقابله‌کننده با همراهی جامعه به آن رفتارهای خلاف عرف پاسخ کیفری می‌دهد (صالحی، ۱۳۹۸، ۱). اساساً جرم در یک زمان و مکان مشخص رخ نمی‌دهد و ممکن است در هر بازه زمانی و مکانی توسط افراد مختلف بروز پیدا کند (رزم آرا و همکاران، ۱۴۰۰، ۱۸۸).

پیشگیری از جرم: پیشگیری از جرم با راهبردها و تدابیر مختلف به‌دنبال حذف عامل خطر و یا کاهش تأثیر وقوع جرم بر جامعه می‌باشد که در این مسیر از اقدامات تربیتی و اعمال قوانین استفاده می‌کند. به‌طور کلی پیشگیری از وقوع جرم، اعمالی را شامل می‌شود که هدف نهایی آن، کم کردن احتمال بروز ارتکاب جرم، محدودتر کردن دامنه ارتکاب جرم و حتی مشکل کردن انجام آن از سوی افراد است (ذوالفقاری و فعال، ۱۳۹۴، ۲۳). پیشگیری از جرم به تمامی اقداماتی گفته می‌شود که پیش از به وقوع پیوستن جرم توسط افراد بزه‌کار به وسیله مسئولان امر کنترل و مدیریت می‌شود تا احتمال ارتکاب جرم کاهش یابد و یا به‌طور کامل قطع شود (نجفی، ۱۳۸۴، ۷). اساساً پیشگیری از جرم، بهترین و اصلی‌ترین شیوه مقابله با رفتارهای نابه‌هنجار و مجرمانه در جامعه است (احمدی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۸، ۲۸۵). بنابراین مفهوم پیشگیری از جرم مجموعه‌ای از شیوه‌ها و چاره‌اندیشی‌های مناسب و کاربردی می‌باشد که هدفش

کاهش و یا دشوار و غیرممکن ساختن بروز پیشامد جنایی در جوامع مختلف است (حاجی تبار فیروزجانی، ۱۳۹۸، ۴۷).

ورزش: ورزش و فعالیت‌های بدنی از گذشته تا به امروز در ساختار جوامع بشری و زندگی روزمره افراد وجود داشته است. ماهیت کلی ورزش صرفاً شامل اهداف رقابتی نمی‌شود و در ساختارهای اجتماعی و فرهنگی اثرات مثبتی را به دنبال دارد (سبحانی و بهمنی، ۱۳۹۶، ۱۸۵). ورزش به طور کلی پدیده‌ای اجتماعی می‌باشد و در ابعاد مختلف سلامت جسمانی و روانی مرتبط با هر فرد نقش تأثیرگذاری دارد (شهریاری و همکاران، ۱۳۹۸، ۴۱).

نقش ورزش در پیشگیری از جرم: ورزش یک فعالیت نهادینه شده است که با توجه به نقش سرگرم کننده و هیجان انگیزش برای مشارکت کنندگان؛ می‌تواند توجه افراد را از محیط و فعالیت‌های جنایی منحرف کند که عامل مهمی در پیشگیری از کنترل جرم محسوب می‌شود (آندرز و آندرز، ۲۰۰۳، ۵۳۱). اساساً با حضور فعال در فعالیت‌های ورزشی می‌توان افرادی را که از منظر شاخص‌های اخلاقی در سطح پایینی قرار دارند و میزان احتمال ارتکاب جرم در آنان بالا است را در زمان‌های بحرانی که همراه با خشونت و هیجانات نامطلوب در فرد است را کنترل کرد. با توجه به اینکه بیشتر مجرمین نسبت به خودشان احساس خوبی ندارند و به نوعی دارای طرز تفکری منفی نسبت به خود هستند؛ با حضور این دسته از افراد در فعالیت‌های ورزشی به مرور زمان نگرشی مثبت نسبت به خود شکل می‌گیرد. هیچ شکلی وجود ندارد که ورزش به عنوان مرجعی اجتماعی منجر به آرامش و فراغت افراد می‌شود و در نتیجه انجام فعالیت‌های ورزشی توسط افراد بزهکار سبب تغییراتی در شخصیت و سازگاری با محیط پیرامونی در آنان می‌شود (بابادی و همکاران، ۱۳۹۸، ۳۵۵). به نوعی با فعالیت‌های ورزشی می‌توان گرایش‌های مهاجمانه بزهکاران را تا حدود زیادی کاهش داد و با آموزش و

پرورش، فرهنگ‌سازی و توسعه عواملی که در بروز خشونت فردی نقش دارند؛ مسیرهایی که افراد را در معرض خطر قرار می‌دهد مسدود کرد و به کنترل مطلوب این فرایند اجتماعی کمک کرد (دهقان قهفرخی و رشیدلمیر، ۱۳۹۸، ۹). اساساً فعالیت‌های ورزشی سبب توسعه و بهبود قابلیت‌هایی مانند سلامتی و تندرستی، نظم و انضباط و بروز رفتارهای جوانمردانه می‌شود که این عوامل در کنار یکدیگر ابزاری برای مقابله افراد جامعه با آسیب‌های اجتماعی و انحرافات را فراهم می‌سازد و در نتیجه اهمیت غیرقابل انکاری در کاهش میزان ارتکاب جرم و جنایت دارا می‌باشد (دودان و همکاران^۱، ۲۰۱۱، ۵۱۱).

روش

پژوهش حاضر کیفی است و با روش نظریه داده بنیاد و رویکرد گلنیر در سال ۱۴۰۰ انجام شد. بر همین اساس در این پژوهش با ۱۸ نفر از افراد مرتبط با موضوع، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها در گروه روان‌شناسی، علوم انتظامی، حقوق و مدیریت ورزشی بودند. نمونه آماری به صورت هدفمند برای مصاحبه انتخاب شد و مصاحبه‌ها تا حد اشباع نظری (مصاحبه شماره ۱۸) ادامه یافت. از مصاحبه شماره ۱۱ تکرار در اطلاعات دریافتی و از مصاحبه شماره ۱۵ به بعد داده‌ها کاملاً تکراری و به اشباع رسید؛ اما جهت اطمینان مصاحبه‌ها تا شماره ۱۸ ادامه یافت. مصاحبه‌ها با طراحی یک سوال محوری شروع شد. پس از اجرای تمامی مصاحبه‌ها، مطالب گردآوری شده به دقت مطالعه شد و داده‌های حاصل از اجرای آن در سه گام اصلی کدگذاری باز (مفاهیم)، محوری (مقوله فرعی) و انتخابی (مقوله اصلی) قرار گرفت. در راستای معتبرسازی نهایی پژوهش از ملاک‌های اعتبار و قابلیت اعتماد استفاده شد و پایایی آن با روش توافق بین دو کدگذار ۸۰٪ تعیین شد.

یافته

نمونه آماری پژوهش ۵ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها در گروه روان‌شناسی، ۱ نفر در گروه روان‌شناسی ورزش، ۲ نفر گروه پیشگیری انتظامی، ۲ نفر در گروه حقوق و ۸ نفر در گروه مدیریت ورزشی انتخاب شدند.

جدول ۱- اطلاعات مشارکت کنندگان در پژوهش

جنسیت		تعداد	تحصیلات	مصاحبه شونده‌گان به ترتیب
زن	مرد			
۱	۴	۵	دکتری روانشناسی	۵-۱
-	۱	۱	دکتری روان‌شناسی ورزش	۶
-	۲	۲	دکتری مدیریت پیشگیری از جرم	۸-۷
-	۲	۲	دکتری حقوق	۱۰-۹
۲	۶	۸	دکتری مدیریت ورزشی	۱۸-۱۱

پس از کد گذاری مرحله به مرحله، تعداد ۵۷ مفهوم به دست آمد که در ۵ مقوله فرعی و ۲ مقوله اصلی: توسعه فردی و توسعه اجتماعی، به عنوان پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم قرار گرفتند.

مقوله اصلی اول، توسعه فردی را به عنوان پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم مطرح می‌کند که شامل سه مقوله فرعی: توانمندسازی فردی، بهبود ظرفیت روانی و بروز رفتارهای مطلوب است و در مجموع، شامل ۳۶ مفهوم در این سه دسته است. جدول ۲ مفاهیم و مقوله‌های فرعی را برای مقوله اول نشان می‌دهد.

جدول ۲- مقوله اصلی اول پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم

مقوله اصلی ۱	مقوله فرعی	مفاهیم
توسعه فردی	توانمندسازی فردی	۱. احساس باارزش بودن در فرد
		۲. کمال‌گرایی
		۳. اصلاح باورهای غلط

۴. تقویت هوش معنوی		
۵. توسعه روند مدیریت تغییرات فردی		
۶. بروز خلاقیت و نوآوری‌ها		
۷. ارتقای هوش هیجانی		
۸. ایجاد علائق جدید در فعالیت‌های جسمانی		
۹. بهبود سرمایه فکری		
۱۰. گذران صحیح اوقات فراغت		
۱۱. بهبود فرایندهای شکل‌گیری شخصیت افراد		
۱۲. بالا رفتن انگیزه پیشرفت فردی		
۱۳. بهبود فرایند مدیریت استعداد		
۱۴. احساس استقلال فردی		
۱۵. توانمندسازی افراد		
۱۶. افزایش ظرفیت تاب‌آوری		
۱۷. افزایش سطح مهارت		
۱۸. استحکام ذهنی		
۱۹. کاهش فشارهای روانی		
۲۰. تخلیه انرژی و هیجانات		
۲۱. بالارفتن قدرت تحمل در برابر مشکلات		
۲۲. ایجاد حس شادابی و نشاط		
۲۳. بهبود کیفیت زندگی	بهبود ظرفیت روانی	
۲۴. بالارفتن احساس رضایت از زندگی		
۲۵. از بین رفتن احساس یکنواختی در زندگی		
۲۶. توسعه عملکرد ذهنی در تصمیم‌گیری‌های روزمره		
۲۷. کاهش افسردگی		
۲۸. بهبود توان جسمی افراد		
۲۹. کاهش مصرف دخانیات	بروز رفتارهای مطلوب	
۳۰. کاهش مصرف مشروبات الکلی		

۳۱. بهبود سبک زندگی		
۳۲. تربیت افراد سالم		
۳۳. بروز عادت‌های سالم		
۳۴. رشد فضائل اخلاقی		
۳۵. افزایش میل به صفات پسندیده		
۳۶. دور شدن از فرایندهای نامتعارف زندگی		

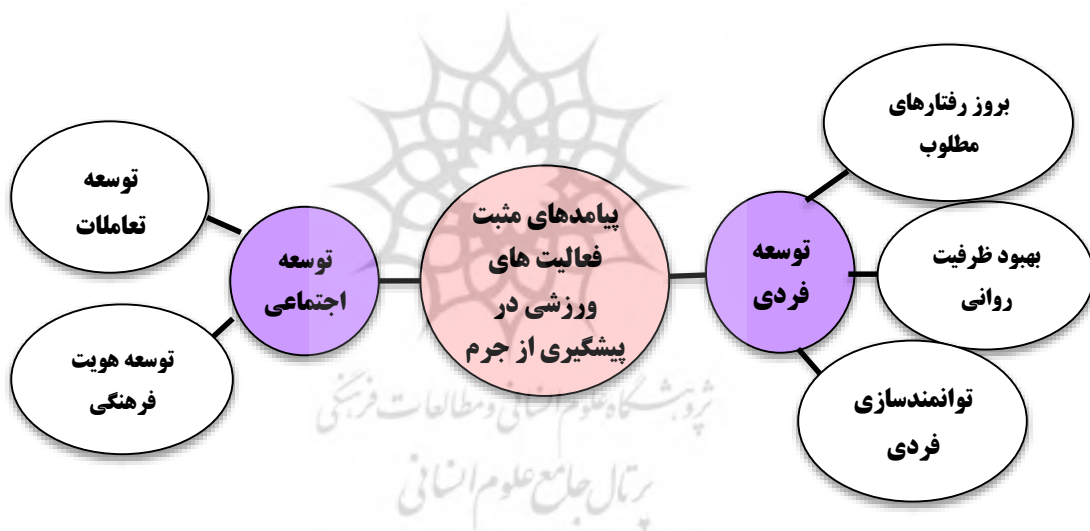
مقوله اصلی دوم، توسعه اجتماعی را به عنوان پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم مطرح می‌کند که شامل دو مقوله فرعی: توسعه تعاملات و توسعه هویت فرهنگی است و در مجموع، شامل ۲۱ مفهوم در این دو دسته است. جدول ۳، مفاهیم و مقوله‌های فرعی را برای مقوله دوم نشان می‌دهد.

جدول ۳- مقوله اصلی دوم پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم

مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی ۲
۱. بهبود اجتماعی شدن افراد جامعه	توسعه تعاملات	توسعه اجتماعی
۲. بالا رفتن احترام متقابل افراد به یکدیگر		
۳. تقویت حس تعلق به گروه		
۴. ارتقای روابط اجتماعی افراد جامعه		
۵. کاهش مشکلات اجتماعی		
۶. بهبود مسئولیت پذیری اجتماعی		
۷. کسب هویت تیمی		
۸. تقویت هویت اجتماعی		
۹. تعامل با دوستان		
۱۰. افزایش وفاداری، تعهد و پشتکار		
۱۱. ایجاد حس اعتماد در فعالیت‌های گروهی		
۱۲. بهبود سرمایه اجتماعی		
۱۳. بروز اهداف ارزشی یکسان در بین افراد		

۱۴. آگاهی از تفاوت‌های بین فردی گروه‌های مختلف	توسعه هویت فرهنگی
۱۵. بروز ارزش‌های فرهنگی مشترک در افراد	
۱۶. پدیدار شدن روح پهلوانی ورزش در افراد	
۱۷. کاهش درگیری‌های خانوادگی	
۱۸. پایبندی به قوانین و مقررات	
۱۹. الگوگیری از افراد شاخص در حوزه ورزش	
۲۰. شکل‌گیری فرهنگ مقابله با فعالیت‌های ناسالم	
۲۱. ارتقای هوش فرهنگی	

در شکل ۱، مدل نهایی پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم ارائه شده است.

شکل ۱: پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم

در ادامه به توصیف بیشتر یافته‌های پژوهش با گزیده‌ای از مصاحبه افراد مشارکت‌کننده در پژوهش می‌پردازیم.

الف) توانمندسازی فردی

توانمندسازی فردی یکی از مقوله‌های مهم پژوهش با تعداد مفاهیم زیاد در ارتباط با پیامدهای مثبت حضور در فعالیت‌های ورزشی و نقش آن در پیشگیری از جرم می‌باشد.

دکتری روانشناسی (مصاحبه ۴) معتقد است؛

"حضور در فعالیت‌های ورزشی فرصتی را برای افراد پدید می‌آورد تا سطح مهارت خود را در بخش‌های مختلف کار و فراغت گسترش دهند. با حضور در فعالیت‌های ورزشی علائق و باورهای جدید به دور از تصورات غلط گذشته در افراد شکل می‌گیرد و به نوعی ورزش با توانمندسازی افراد زمینه بروز خلاقیت‌ها و نوآوری‌ها را در افراد مختلف جامعه فراهم می‌سازد".

دکتری مدیریت ورزشی (مصاحبه ۱۵) معتقد است؛

"ورزش عاملی است تا افراد استعدادهای مختلف خودشان را در زمینه‌های گوناگون شناسایی کنند؛ و با قرار گرفتن در مسیر درست زندگی احساس با ارزش بودن کنند. همچنین ورزش سبب بهبود فرایند مدیریت تغییرات فردی در افراد می‌شود و در شکل‌گیری احساس استقلال فردی و بهبود فرایندهای شکل‌گیری شخصیت افراد نقش موثری دارد".

دکتری مدیریت ورزشی (مصاحبه ۱۱) معتقد است؛

"ورزش سبب افزایش ظرفیت تاب‌آوری افراد در موقعیت‌های مختلف و توسعه هوش هیجانی و هوش معنوی می‌گردد. زمانی که افراد بتوانند هیجانات خود را به درستی کنترل کنند امکان بروز رفتارهای غیرمعمول در آن‌ها کاهش می‌یابد. در نتیجه با تقویت ظرفیت تاب‌آوری در موقعیت‌های مختلف و انتخاب عادت‌های مناسب گذران زندگی که از هوش معنوی و هیجانی سرچشمه می‌گیرد امکان انجام رفتار مجرمانه نیز کاهش می‌یابد".

دکتری مدیریت ورزشی (مصاحبه ۱۶) معتقد است؛

"فعالیت‌های ورزشی در بهبود سرمایه فکری و رسیدن به کمال در افراد نقش دارد که در نهایت منجر به گذران صحیح اوقات فراغت می‌شود و احتمال بروز رفتارهای مجرمانه را کاهش می‌دهد".

(ب) بهبود ظرفیت روانی

دومین مقوله حاصل از تجزیه و تحلیل پژوهش در ارتباط با پیامدهای مثبت حضور در فعالیت‌های ورزشی و نقش آن در پیشگیری از جرم، بهبود ظرفیت روانی می‌باشد.

دکتری روان‌شناسی (مصاحبه ۲) معتقد است؛

"ورزش سبب از بین رفتن احساس یک‌نواختی و روشی کارآمد برای مقابل با خستگی‌های روزمره و احساس روزمرگی در افراد است. همچنین با فعالیت‌های بدنی انرژی و هیجانات افراد تخلیه می‌شود که این موضوع سبب کاهش فشارهای روانی بر افراد و در نتیجه بروز نکردن رفتارهای مخاطره‌آمیز خواهد داشت که نقش مهمی در پیشگیری از جرم دارد".

دکتری روان‌شناسی (مصاحبه ۱) معتقد است؛

"ورزش کردن سبب می‌شود تا افراد از نظر ذهنی عملکرد بهتری داشته باشند و به نوعی به یک استحکام ذهنی برسند. که این عوامل سبب می‌شود تا در زمان انتخاب تصمیمات پرخطر روزمره با عملکرد بهتری مواجه شوند. همچنین ورزش و به خصوص ورزش‌های گروهی سبب ایجاد احساس نشاط و تقویت روحیه افراد می‌شود، قدرت تحمل افراد در برابر مشکلات را بالا می‌برد و از بروز بیماری‌های روانی نظیر افسردگی جلوگیری می‌کند".

دکتری روان‌شناسی ورزش (مصاحبه ۶) معتقد است؛

"ورزش در بهبود کیفیت زندگی و در نتیجه احساس رضایت افراد از زندگی خود نقش تأثیرگذاری دارد".

ج) بروز رفتارهای مطلوب

یکی دیگر از پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم، بروز رفتارهای مطلوب فردی می‌باشد. دکتری مدیریت ورزشی (مصاحبه ۱۶) معتقد است؛

"ورزش عاملی برای انتخاب یک روش زندگی مناسب به منظور دستیابی به سلامتی و تندرستی می‌باشد که این موضوع سبب پیدایش عادات‌هایی سالم در افراد ورزشکار

می‌شود. مثلاً فردی که ورزش می‌کند رژیم غذایی مناسبی را برای خود در نظر می‌گیرد و از عادت‌هایی ناسالم مثل سیگار کشیدن دوری می‌کند."

دکتری مدیریت ورزشی (مصاحبه ۱۷) معتقد است؛

"حضور مستمر افراد در فعالیت‌های ورزشی سبب رشد فضائل اخلاقی و میل به صفات نیک و پسندیده در آنان می‌گردد".

(د) توسعه تعاملات

توسعه تعاملات یکی دیگر از پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم می‌باشد.

دکتری روانشناسی (مصاحبه ۵) معتقد است؛

"معمولاً افراد فعالیت‌های ورزشی را در باشگاه‌های ورزشی به صورت گروهی انجام می‌دهند و یا با دوستان و آشنایان خودشان به باشگاه می‌روند. به همین دلیل این ارتباطات مستمر با دیگران سبب تعامل بیشتر آن‌ها با دوستان خود می‌شود. و همین موضوع سبب توسعه اجتماعی شدن افراد می‌گردد. همچنین انجام فعالیت‌های ورزشی به صورت گروهی سبب بروز اهداف ارزشی یکسان، کسب تجربه تیمی با دیگران و تقویت هویت تیمی آنان نیز می‌گردد که از پیامدهای آن؛ ارتقای روابط اجتماعی افراد در جامعه و تقویت هویت اجتماعی می‌باشد".

دکتری روان‌شناسی (مصاحبه ۱) معتقد است؛

"زمانی که افراد فعالیت‌های ورزشی را به صورت گروهی در باشگاه‌های مختلف انجام می‌دهند؛ به مرور زمان یک حس اعتماد در آنان ایجاد می‌شود و همین موضوع در مدت زمان طولانی‌تر یک وفاداری و تعهد به دیگر اعضای گروه ایجاد می‌کند. همچنین مشارکت افراد در ورزش سبب احترام بیشتر بین آنان و تقویت حس تعلق به گروه نیز می‌شود. از آنجاییکه بیشتر مجرمان از دسته افرادی هستند که با دیگران سازش ندارند و از تعاملات اجتماعی خوبی برخوردار نیستند؛ مزایای اجتماعی حضور در فعالیت‌های

ورزشی نقش موثری در جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی و کاهش احتمال بروز جرم از سوی افراد مختلف جامعه را به دنبال دارد".

دکتری روان‌شناسی (مصاحبه ۲) معتقد است؛

"ورزش در بهبود فرایند مسئولیت‌پذیری و توسعه سرمایه اجتماعی افراد در نتیجه فعالیت مستمر در یک بازه زمانی مشخص نقش دارد".

۵) توسعه هویت فرهنگی

مشارکت در فعالیت‌های ورزشی پیامدهایی مثبت در مقوله توسعه هویت فرهنگی برای افراد مشارکت‌کننده به منظور پیشگیری از جرم به دنبال دارد.

دکتری حقوق (مصاحبه ۹) معتقد است؛

"زمانی که افراد در چارچوب و منشور اخلاقی یک باشگاه ورزشی به فعالیت بدنی می‌پردازند؛ به مرور زمان پیروی کردن از قوانین و چارچوب‌های باشگاه در دیگر بخش‌های زندگی فرد نیز نمود پیدا می‌کند؛ به گونه‌ای که ذهنیتی در فرد ایجاد می‌شود تا با پایبندی به قوانین و مقررات جامعه رفتار غیر قابل قبولی از خودش نشان ندهد و حتی با کسانی که که با رفتارهای نامطلوب خودشان موجب اذیت و آزار دیگران می‌شوند؛ مقابله کنند".

دکتری مدیریت ورزشی (مصاحبه ۱۳) معتقد است؛

"ورزش در ارتقای هوش فرهنگی و کاهش درگیری‌های خانوادگی اثرات مثبتی دارد".

دکتری حقوق (مصاحبه ۱۰) معتقد است؛

"افراد در ورزش از ورزشکاران معروف و شناخته شده الگو می‌گیرند و سعی می‌کنند رفتارهایی شبیه آنان از خود داشته باشند. همچنین با توجه به روحیه افراد ورزشکار و غایت‌نهایی ورزش که هدفی به غیر از نشان دادن مسیر درست زندگی و آیین جوانمردی ندارد، در نتیجه روحیه جوانمردی و کمک به دیگران نیز در افراد ورزشکار

تقویت می‌شود که نقش بسیار مهمی در جلوگیری از ورود افراد به مسیر نادرست زندگی و انجام رفتار مجرمانه دارد".

نتیجه‌گیری:

حضور فعال و مستمر افراد جامعه در فعالیت‌های ورزشی به مرور زمان پیامدهای مثبت و کاربردی بسیاری زیادی به دنبال دارد که این موضوع افزون بر توسعه قابلیت‌های فردی شخص مشارکت کننده؛ برای جوامع نیز بسیار حیاتی است. به‌طور کلی همگانی شدن ورزش در یک جامعه و شرکت کردن افراد در برنامه‌های فعالیت ورزشی سبب توسعه و ارتقای ۵ مقوله: توانمندسازی فردی، بهبود ظرفیت روانی، بروز رفتارهای مطلوب، توسعه تعاملات و توسعه هویت فرهنگی می‌شود که این عوامل با توجه به نقش بازدارنده‌ای که در ارتکاب جرم دارند؛ در کاهش میزان جرم و پیشگیری از آن در جامعه بسیار مؤثر هستند.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل پژوهش در ارتباط با پیامدهای مثبت فعالیت‌های ورزشی در پیشگیری از جرم، در مقوله توانمندسازی فردی نشان داد؛ بیشترین تأثیر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی در بخش توانمندسازی فردی می‌باشد. عوامل مرتبط با مقوله توانمندسازی فردی شامل: احساس با ارزش بودن در فرد، کمال‌گرایی، اصلاح باورهای غلط، تقویت هوش معنوی، توسعه روند مدیریت تغییرات فردی، بروز خلاقیت و نوآوری‌ها، ارتقای هوش هیجانی، ایجاد علائق جدید در فعالیت‌های جسمانی، بهبود سرمایه فکری، گذران صحیح اوقات فراغت، بهبود فرایندهای شکل‌گیری شخصیت افراد، بالا رفتن انگیزه پیشرفت فردی، بهبود فرایند مدیریت استعداد، احساس استقلال فردی، توانمندسازی افراد، افزایش ظرفیت تاب‌آوری و افزایش سطح مهارت منجر به کاهش احتمال ارتکاب جرم در افراد جامعه می‌گردد. اساساً زمانی که افراد احساس خوبی از خود داشته باشند؛ کمتر تفکرات منفی در ذهن آنان ایجاد می‌شود و همین موضوع زمینه رشد فردی شخص را در جهت زندگی سالم فراهم می‌سازد. نتایج پژوهش با دفتر مبارزه با مواد مخدر و پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد (۲۰۰۲)،

(خداپرست ۱۳۹۹)، بادی و همکاران (۱۳۹۸)، هم‌سو است و دلیل هم‌سویی آن نیز نقش فعالیت‌های ورزشی در توسعه عوامل فردی مانند اصلاح باورهای غلط می‌باشد که در نتیجه کاهش جرم و جنایت در جامعه را به دنبال دارد.

مقوله بهبود ظرفیت روانی با استفاده از مفاهیم مرتبط با آن مانند استحکام ذهنی، کاهش فشارهای روانی، تخلیه انرژی و هیجانات، بالارفتن قدرت تحمل در برابر مشکلات، ایجاد حس شادابی و نشاط، بهبود کیفیت زندگی، بالارفتن احساس رضایت از زندگی، از بین رفتن احساس یکنواختی در زندگی، توسعه عملکرد ذهنی در تصمیم‌گیری‌های روزمره، کاهش افسردگی و بهبود توان جسمی که از مشارکت در فعالیت‌های ورزشی حاصل می‌شود؛ مفاهیمی اثربخش در جلوگیری از احتمال ارتکاب جرم در افراد جامعه می‌باشند. اساساً فعالیت‌های ورزشی ناسازگاری و مغایرت‌های فردی و اجتماعی را کاهش می‌دهد و در کم شدن فشارهای روانی روزمره نیز بسیار مؤثر است. بهبود وضعیت جسمی، روانی و ذهنی در افراد جامعه با حضور در فعالیت‌های ورزشی و بدنی سبب می‌شود تا قدرت تحمل مشکلات در فرد بالا برود. در همین راستا افراد بزهکار و مجرم نیز که در اثر تعارضات مختلف، تنش‌های روانی، ضعف در شخصیت فردی و نبود مقاومت کافی در برابر فشارهای منفی، دچار مشکلات فراوانی هستند؛ می‌توانند با شرکت کردن در برنامه‌های ورزشی و سپری کردن اوقات فراغت مبتنی بر فعالیت بدنی مشکلات اساسی خود را کمتر کنند (شیرعلی، ۱۳۸۹). در راستای تقویت عوامل نام‌برده شده ضروری است؛ که آحاد جامعه از منافع حضور در فعالیت‌های ورزشی آگاه شوند تا انگیزه کافی به منظور مشارکت فعال در برنامه‌های فراغتی مبتنی بر فعالیت بدنی در آن‌ها ایجاد شود. نتایج پژوهش با زمانی و همکاران (۱۳۹۷)، شیرعلی (۱۳۸۹)، شهریاری و همکاران (۱۳۹۸)، دفتر مبارزه با موادمخدر و پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد (۲۰۰۲)، خداپرست (۱۳۹۹) و دودان و همکاران (۲۰۱۱) هم‌سو است و دلیل هم‌سویی آن نیز تأثیر ورزش در بهبود سلامتی، بالارفتن قدرت تحمل در برابر مشکلات،

تخلیه انرژی و هیجانات، توسعه عملکرد ذهنی در تصمیم‌گیری‌های روزمره و کاهش فشارهای روانی می‌باشد.

مقوله بروز رفتارهای مطلوب حاصل از مشارکت در فعالیت‌های ورزشی با عواملی مانند کاهش مصرف دخانیات، کاهش مصرف مشروبات الکلی، بهبود سبک زندگی، تربیت افراد سالم، بروز عادت‌های سالم، رشد فضائل اخلاقی، افزایش میل به صفات پسندیده و دور شدن از فرایندهای نامتعارف زندگی در پیشگیری از جرم مؤثر هستند. همان‌طور که می‌دانیم مصرف دخانیات و مشروبات الکلی یکی از عادت‌های ناپسند افراد و عاملی برای بروز دیگر انحرافات و عادت‌های ناسالم می‌باشد که این موضوع می‌تواند زمینه بروز جرم را در افراد فراهم کند. افزایش مصرف دخانیات در بین جوانان گسترش یافته است و این موضوع اثرات مخربی را بر سلامت جسمانی و روانی آنان وارد ساخته است. بنابراین با گنجاندن فعالیت‌های ورزشی در برنامه روزانه افراد می‌توان تا حدود زیادی با اصلاح سبک زندگی و افزایش میل به صفات پسندیده از مصرف دخانیات و مشروبات الکلی جلوگیری کرد؛ تا از پیامدهای مثبت آن در کاهش احتمال ارتکاب جرم در جامعه بهره‌مند شد. در راستای تحقق این موضوع فرهنگ‌سازی مناسب از سوی سازمان‌های مربوطه موضوعی مهم است؛ که باید به آن توجه شود. نتایج پژوهش با آرمسترانگ و همکاران (۲۰۱۵)، دفتر مبارزه با موادمخدر و پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد (۲۰۰۲) و دهقان قهفرخی و رشیدلمیر (۱۳۹۶)، هم‌سو است و دلیل هم‌سویی آن نیز بهبود سبک زندگی و رشد فضائل اخلاقی با ورزش کردن در افراد مشارکت‌کننده می‌باشد که این موضوع کاهش احتمال ارتکاب جرم در جامعه را به دنبال دارد.

مقوله توسعه تعاملات یکی از موارد تأثیرگذار با عوامل کاربردی بسیار مهم در کاهش احتمال ارتکاب جرم با فعالیت‌های ورزشی در افراد جامعه است. عوامل متعددی زمینه شکل‌گیری مقوله توسعه تعاملات را فراهم می‌سازد که شامل؛ بهبود اجتماعی شدن افراد جامعه، بالا رفتن احترام متقابل افراد به یکدیگر، تقویت حس تعلق به گروه،

ارتقای روابط اجتماعی افراد جامعه، کاهش مشکلات اجتماعی، بهبود مسئولیت‌پذیری اجتماعی، کسب هویت تیمی، تقویت هویت اجتماعی، تعامل با دوستان، افزایش وفاداری، تعهد و پشتکار، ایجاد حس اعتماد در فعالیت‌های گروهی، بهبود سرمایه اجتماعی، بروز اهداف ارزشی یکسان در بین افراد و آگاهی از تفاوت‌های بین فردی گروه‌های مختلف می‌باشد. به‌طور کلی یک همبستگی مستقیمی بین ضعف در عوامل اجتماعی و بروز جرم و جنایت در جامعه وجود دارد و هر چقدر که عوامل بخش اجتماعی توسعه یابد؛ بروز جرم و جنایت در جامعه نیز کاهش می‌یابد (قبادی، ۱۳۹۴، ۱۱۳). بنابراین علی‌رغم این که ورزش‌های فردی پیامدهای مثبتی را در بخش‌های مرتبط با سلامتی به دنبال دارد ضروری است؛ که از ورزش‌های جمعی مانند ورزش همگانی در راستای توسعه ابعاد اجتماعی و ارتباطات جمعی استفاده شود. نتایج پژوهش با کارپوف و همکاران (۲۰۱۵)، سندویک (۲۰۱۹)، دفتر مبارزه با موادمخدر و پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد (۲۰۰۲)، حیدری (۱۳۹۵)، محمدی و همکاران (۱۳۹۷) و بابادی و همکاران (۱۳۹۸) هم‌سو است و دلیل هم‌سویی آن نیز نقش ورزش در کاهش آسیب‌های اجتماعی، توسعه عوامل اجتماعی جامعه با تأثیر در مفاهیمی مانند تغییر در سازگاری فرد با دیگران و در نتیجه کاهش جرم و جنایت در جامعه است.

در مقوله توسعه هویت فرهنگی مفاهیم مرتبط با آن شامل: بروز ارزش‌های فرهنگی مشترک در افراد، پدیدار شدن روح پهلوانی ورزش در افراد، کاهش درگیری‌های خانوادگی، پایبندی به قوانین و مقررات، الگوگیری از افراد شاخص در حوزه ورزش، شکل‌گیری فرهنگ مقابله با فعالیت‌های ناسالم و ارتقای هوش فرهنگی است؛ که نقش تأثیرگذاری در کاهش احتمال ارتکاب جرم توسط افراد جامعه را به دنبال دارد. اساساً به وقوع پیوستن جرم در جامعه تحت تأثیر پیش زمینه‌های مختلفی است. به نوعی علت‌هایی متصل به هم و در کنار یکدیگر منجر به شکل‌گیری جرم توسط افراد می‌شوند؛ که یکی از راه‌های مؤثر مقابله با آن هنجارسازی جامعه از طریق فرهنگ

است. بخش دیگری که عوامل فرهنگی در آن تأثیرگذار است شامل نقش بسترسازی آن می‌باشد. همچنین بعد آسیب‌شناسانه و نهادسازی فرهنگ نیز به رفع مسائل و معضلات اجتماعی موجود در جرم کمک شایانی می‌کند (شاه‌جهان‌پور، ۱۳۹۶، ۶۱). در همین راستا مشارکت افراد جامعه در فعالیت‌های ورزشی با توجه به عوامل کاربردی که در مقوله توسعه هویت فرهنگی مرتبط با آن وجود دارد؛ زمینه‌ساز پیشگیری از جرم می‌باشد. نتایج پژوهش با کارپوف و همکاران (۲۰۱۵)، دفتر مبارزه با موادمخدر و پیشگیری از جرم سازمان ملل متحد (۲۰۰۲)، چگنی و همکاران (۱۴۰۰)، موذن‌زادگان و همکاران (۱۳۹۶)، شاه‌جهان‌پور (۱۳۹۶) و رحمتی و همکاران (۱۴۰۰) هم‌سو است و دلیل هم‌سویی نیز نقش ورزش در توسعه فرهنگی و اهمیت عوامل مؤثر فرهنگی حاصل از حضور در فعالیت‌های ورزشی در راستای کاهش و جرم و جنایت در جامعه است. بنابراین مشارکت فعال و مستمر افراد جامعه در فعالیت‌های ورزشی پیامدهای مثبتی را به‌منظور پیشگیری از جرم در آنان پدیدار می‌سازد؛ که در این پژوهش به بررسی مقوله‌های مرتبط با آن پرداختیم.

پیشنهادها

پیشنهاد می‌شود برای ایجاد یک سبک زندگی سالم برای افراد جامعه؛ برنامه‌هایی راهبردی از زمان حضور در مدارس شکل بگیرد و افراد را از سنین کودکی با فعالیت‌های فراغتی سالم مانند مشارکت در فعالیت‌های ورزشی آشنا کنیم تا در سنین نوجوانی و جوانی کمتر به سمت فعالیت‌های ناسالم و منحرفانه خارج از عرف جامعه حرکت کنند.

پیشنهاد می‌شود به کیفیت زندگی افراد جامعه بیشتر توجه شود که این توجه می‌تواند با ایجاد بسترسازی و فراهم کردن امکانات رفاهی مناسب در جهت تخلیه انرژی و هیجانات فردی با مشارکت در فعالیت‌های ورزشی باشد تا با ایجاد حس شادابی و نشاط در افراد، احساس رضایت آن‌ها از زندگی نیز بالاتر برود و کمتر شاهد بیماری‌هایی نظیر افسردگی باشیم.

پیشنهاد می‌شود افرادی را که از نظر ارتباطات اجتماعی در سطح مطلوبی نیستند و امکان انزوا و ضعف در هویت فردی در آنها وجود دارد را تشویق به حضور در فعالیت‌های ورزشی کنیم و به نوعی شرایط لازم را برای مشارکت این افراد در ورزش مهیا سازیم تا با بهبود اجتماعی شدن این دسته از افراد جامعه و تقویت مهارت‌های اجتماعی حاصل از حضور آنان در برنامه‌های فراغتی مبتنی بر فعالیت‌های ورزشی؛ شاهد رشد هویت اجتماعی، بهبود مسئولیت‌پذیری اجتماعی، بهبود سرمایه اجتماعی و بروز اهداف ارزشی یکسان در بین آنان باشیم؛ و با رشد چنین عواملی کمتر شاهد بروز رفتارهای مجرمانه از سوی افراد جامعه خواهیم بود.

پیشنهاد می‌شود با گنجاندن فعالیت‌های ورزشی در برنامه‌های فراغتی افراد در طول هفته؛ شاهد گذران صحیح اوقات فراغت، توانمندسازی افراد، بروز خلاقیت‌های فردی، بهبود سرمایه فکری و تقویت مهارت‌های فردی آنان باشیم تا با توسعه عوامل فردی بیان شده فرد احساس درونی خوبی از خود داشته باشد و کمتر به سمت فعالیت‌های منحرفانه سوق پیدا کند.

پیشنهاد می‌شود در راستای کاهش درگیری‌های خانوادگی که یکی از عوامل موثر در زمینه بروز جرم در جامعه است؛ مشارکت افراد را در فعالیت‌های گروهی مانند ورزش همگانی گسترش دهیم و با بروز ارزش‌های فرهنگی مشترک و پایبندی به قوانین و مقررات، شاهد پیوند اجتماعی قوی‌تری بین افراد جامعه باشیم و تعاملات روزمره را به شکل مناسبی در بین آنها توسعه دهیم تا کمتر اختلافات فردی و گروهی سبب درگیری بین یکدیگر و اعضای خانواده شود.

پیشنهاد می‌شود سازمان آموزش و پرورش با توجه بیشتر به فعالیت‌های ورزشی گروهی در مدارس، تربیت نیروی انسانی سالم، فرهنگ‌سازی مناسب و آشنایی دانش‌آموزان با فواید حضور در فعالیت‌های ورزشی، آنان را از سنین کودکی به انجام فعالیت‌هایی سالم مانند ورزش رهنمود سازد.

پیشنهاد می‌شود سازمان صداوسیما با توجه به تأثیر بسیار زیاد آن در زندگی روزمره مردم؛ با ساختن برنامه‌هایی کاربردی افزون بر فرهنگ‌سازی مناسب در زمینه مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزشی بر تشویق و ضرورت‌های این مسئله تأکید بورزد؛ تا شاهد کم‌ترکی و بیماری‌های مختلف جسمانی و روانی در جامعه باشیم.

پیشنهاد می‌شود سازمان ورزش و جوانان با فراهم کردن امکانات مناسب ورزشی در نقاط مختلف هر شهر از کشور، زمینه مشارکت فعال افراد مختلف جامعه را در فعالیت‌های ورزشی فراهم سازد.

پیشنهاد می‌شود فرماندهی انتظامی با حضور مؤثر و کارآمد خود در محیط‌های ورزشی زمینه امنیت بیشتر ورزشکاران را فراهم سازد تا با ایجاد محیطی ایمن تمامی آحاد جامعه بتوانند از این موضوع بهره‌مند شده و در آرامش به فعالیت‌های بدنی بپردازند.

سپاسگزاری

نویسندگان در پایان از تمام کسانی که در انجام این پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

منابع

۱. ابراهیمی مقدمیان، محمود؛ جلیلی صالح، زهرا؛ جلیلی صالح، فاطمه. (۱۳۹۳). مطالعه علل ارتکاب جرم در میان جوانان حاشیه نشین شهر همدان، فصلنامه علمی دانش انتظامی همدان، ۱(۳)، ۴۵-۷۲. http://hamedan.jrl.police.ir/article_17224.html
۲. احمدی مقدم، مصطفی؛ اسماعیلی، مهدی؛ حاجی تبار، حسن. (۱۳۹۸). مبانی پیشگیری از جرم در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علمی تحقیقات حقوقی آزاد، ۱۲(۴۶)، ۲۸۵-۳۰۶. http://alr.iauctb.ac.ir/article_677662.html
۳. بابادی، پرویز؛ اسماعیلی، محمدرضا؛ آفرینش، اکبر. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ورزش گروهی در تغییر سبک زندگی در زندانیان. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۶۲(۴)، ۳۶۳-۳۵۵.

۴. بخارایی، احمد؛ آقاپور، سیدمهدی؛ ستاری دولت آباد، امیر. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر فعالیت‌های ورزشی بر میزان انحرافات اجتماعی جوانان، *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۱۴(۲۸)، ۱-۲۸.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=321539>
۵. بشیری، مهدی؛ زمانی ثانی، سیدحجت؛ شالچی، بهزاد؛ فتحی رضائی، زهرا. (۱۳۹۷). ساخت و روایی سنجی پرس‌شنامه جایگاه ورزش در پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر، *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۱۵(۶)، ۳۱۷-۳۳۸.
https://res.ssrc.ac.ir/article_1379.html
۶. جاویدی، مجتبی. (۱۳۹۵). ماهیت جرم از دیدگاه دورکیم، با رویکردی روش‌شناسانه، *معرفت فرهنگی اجتماعی*، ۲۹(۸)، ۱۱۵-۱۳۴.
<http://ensani.ir/fa/article/375419>
۷. چگنی، مهدی؛ رزمجو دوکشکانی، غزل. (۱۴۰۰). پیشگیری از خشونت ورزشی در سیاست جنایی ایران و اسلام، *فصلنامه علمی مطالعات پیشگیری از جرم*، ۱۶(۵۹)، ۱۱۵-۱۳۸.
http://cps.jrl.police.ir/issue_13370_13557
۸. حاجی تبارفیروزجائی، حسن. (۱۳۹۸). نقش نهادهای مذهبی در پیشگیری از جرم: چالش‌ها و راهکارهای مقابله با آن، *پژوهش‌های فقه و حقوق اسلامی (فقه و مبانی حقوق اسلامی)*، ۱۵(۵۶)، ۴۷-۶۸.
<https://www.sid.ir/Fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=481755>
۹. حیدری، بهرام. (۱۳۹۵). تعیین و اولویت‌بندی عوامل سلامت اجتماعی مؤثر در جهت کاهش بروز جرم با استفاده از فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی AHP، *نشریه علمی دانش انتظامی دفتر تحقیقات کاربردی استان آذربایجان غربی*، ۱۳۹۵(۳۱)، ۲۳-۴۰.
http://journals.police.ir/article_14100.html
۱۰. خداپرست، سیاوش؛ بخشعلی پور، وحید؛ اکبرخواه، عباس. (۱۳۹۹). نقش ورزش در توسعه رفتارهای اخلاقی و فرهنگی، *جامعه‌شناسی و مدیریت سبک زندگی*، ۶(۱۶)، ۷۵-۹۵.
https://sfs.tabrizu.ac.ir/article_12881.html

۱۱. دهقان قهفرخی، امین؛ رشیدلمیر، امین. (۱۳۹۶). طرد اجتماعی، بزهکاری جوانان و مشارکت ورزشی. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۹(۴)، ۱۶-۹.
http://www.sportrc.ir/article_60140.html
۱۲. ذوالفقاری، حسین؛ فعال، صیدال. (۱۳۹۴). بررسی نقش پلیس در پیشگیری اجتماعی از جرم (مطالعه موردی منطقه ۲ و ۱۲ شهر تهران، فصلنامه علمی مطالعات امنیت اجتماعی، ۶(۴۱)، ۴۵-۲۳.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=296875>
۱۳. رزم آرا، طه؛ فلاحی، آزاد؛ یکتایار، مظفر. (۱۴۰۰). تدوین مدل مفهومی ارزیابی تأثیر مؤلفه‌های پیشگیری از جرم و ارتقاء امنیت فضاها، فصلنامه علمی کارافن، ۱۸(۲)، ۲۰۸-۱۸۵.
https://karafan.tvu.ac.ir/article_131661.html
۱۴. رحمتی، منصور؛ یزدانی، محمدحسن؛ پاشازاده، اصغر. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل مؤثر بر وقوع جرم درگیری (مطالعه موردی: شهر اردبیل)، مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۶(۱)، ۱۷۵-۱۹۰.
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>
۱۵. سبحانی، بهمن؛ هاشمی، سید ضیا. (۱۳۹۶). کارکردهای اجتماعی ورزش همگانی با تأکید بر اعتماد اجتماعی، مطالعات مدیریت ورزشی (پژوهش در علوم ورزشی)، ۹(۴۲)، ۱۸۵-۲۰۲.
<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=334284>
۱۶. شاه جهان پور، سعید. (۱۳۹۶). نقش فرهنگ در پیشگیری از جرم، قانون‌یار، ۴(۴)، ۶۱-۷۲.
<https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=313778>
۱۷. شریفی، سید علیرضا؛ عبداللهی، نجمه؛ دهقان قهفرخی، امین. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر ورزش بر کاهش انحرافات اجتماعی (مطالعه موردی: دانش‌آموزان متوسطه دوم شهرستان شهرکرد، نشریه مدیریت ورزشی، ۱۲(۴)، ۱۲۰۱-۱۱۸۷.
https://jsm.ut.ac.ir/article_80313.html
۱۸. شهریار، ناصر؛ تابش، سعید؛ نظری، رسول؛ ذوالفقار زاده، محمد مهدی. (۱۳۹۸). فراتحلیل تأثیر کارکردهای توسعه اجتماعی سلامت‌بخش بر نهادینه کردن ورزش همگانی، پرستار و پزشک در رزم، ۷(۲۵)، ۴۱-۴۸.
<http://npwj.m.ajaums.ac.ir/article-1-760-fa.html&sw=%D8%AA%D8%A7%D8%A8%D8%B4>

۱۹. شیرعلی، محسن. (۱۳۸۹). جرم زدایی و نقش تربیت بدنی و ورزش. ایران پاک.
<http://ensani.ir/fa/article/213249>
۲۰. صالحی، رسول. (۱۳۹۸). نقش پلیس در پیشگیری از جرم، فصلنامه دانش انتظامی اصفهان، (۱۹)، ۱۷-۱. http://journals.police.ir/article_93398.html
۲۱. صدقی، سعید؛ زرین کلاه، کیوان؛ موسوی، سید هادی؛ داداشی، قادر. (۱۳۹۴). عوامل مؤثر بر بروز جرم در بافت فرسوده شهر اردبیل، نشریه علمی دانش انتظامی اردبیل، (۶)، ۷۳-۸۷. http://journals.police.ir/article_16921.html
۲۲. صفری دولو، میترا؛ فهیم دوین، حسن؛ پیمانی زاد، حسین؛ کشتی دار، محمد. (۱۳۹۹). بررسی اثر توسعه اخلاق در ورزش بر ارتقاء ارزش‌های اخلاقی، فصلنامه علوم ورزش، (۴۰)، ۸۳-۶۳. http://ssqj.kiau.ac.ir/article_683048.html
۲۳. عزتی، سعداله. (۱۳۹۳). فرهنگ و جرم (عوامل فرهنگی مؤثر بر جرم)، فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی ایلام، (۱۱)، ۴۳-۶۲. http://journals.police.ir/article_14176.html
۲۴. علوی، سلمان؛ احمدی، محمدامین؛ زر، عبدالصالح. (۱۳۹۷). رابطه فعالیت ورزشی با سلامت اجتماعی و هوش معنوی پرستاران، سلامت اجتماعی، (۲)، ۹۴-۱۰۲. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=349306>
۲۵. قبادی، عباس. (۱۳۹۴). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش ساکنین مناطق حاشیه‌نشین به سرقت منزل در سال ۱۳۹۳ (مطالعه موردی: منطقه حصارک کرج)، فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی البرز، (۷)، ۱۱۳-۱۴۹. http://alborz.jrl.police.ir/article_16832.html
۲۶. کردلو، حسین؛ سجادی، سیداحمد؛ رضوی، سیدمحمد حسین؛ رمضان‌زاده، محمد. (۱۳۹۵). نقش ورزش در پیشگیری از وقوع جرم، مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، (۳۲)، ۱-۲۰. <https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=32115>
۲۷. مدادی نانس، الهه؛ غفوری، فرزاد. (۱۳۹۸). ورزش و فعالیت بدنی به‌عنوان زمینه‌ای برای حمایت از بهزیستی ذهنی، رهیافت‌های نو در علوم ورزشی. (۱)، ۱۵۶-۱۳۹. https://nass.atu.ac.ir/article_10771.html?lang=fa

۲۸. محمدنسل، غلامرضا (۱۳۷۸). نقش پلیس در پیشگیری از جرم. تهران، نشر میزان.
<https://www.mizan-law.ir/Book/Details/818>
۲۹. محمدی ترکمانی، احسان؛ البهادلی، علی؛ رسولی، فائزه؛ باقری، قدرت الله. (۱۳۹۷).
تأثیر ورزش بر انسجام اجتماعی عراقی‌های مقیم استان قم، پژوهش در ورزش تربیتی،
۱۴(۶)، ۲۷۶-۲۵۵.
<http://ensani.ir/fa/article/389306>
۳۰. معدنی، جواد؛ معدنی، محمد. (۱۳۹۳). علل وقوع جرم و راه‌های پیشگیری از آن از
دیدگاه قرآن کریم و نهج البلاغه، فصلنامه علمی مطالعات پیشگیری از جرم، (۳۱)، ۱۱۹-
۱۴۳.
http://cps.jrl.police.ir/article_13627.html
۳۱. مؤذن‌زادگان، حسنعلی؛ نوروزی، سمیه. (۱۳۹۶). علل و عوامل ارتکاب جرم منازعه و
راه‌های پیشگیری از آن، تحقیقات حقوقی تطبیقی آزاد، ۱۰(۳۵)، ۱۸۷-۲۱۰.
http://alr.iauctb.ac.ir/article_533494.html
۳۲. میری، سمیه؛ سهراب زاده، مهرا؛ خوش بیانی آرانی، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی عوامل
اجتماعی مؤثر بر تمایل به ارتکاب رفتارهای انحرافی دانشجویان دانشگاه سیستان و
بلوچستان، مطالعات جامعه‌شناسی.
http://www.iaujournals.ir/article_681310.html
۳۳. نجفی ابرنآبادی، علی حسن. (۱۳۸۴). رهیافت جرم‌شناختی و بزه‌دیده‌شناختی به
تروریسم (تحلیل جرم‌شناختی تروریسم، فصلنامه تحقیقات حقوقی، (۳۹)، ۷.
<http://ensani.ir/fa/article/227877>
34. Andrews JP, Andrews GJ. (2003). Life in a secure unit: The rehabilitation of young people through the use of sport. *Social Science & Medicine*, 56(3), 531-550.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12570972/>
35. Anil, V. (2014). Parents-teachers` partnership in strength and value based education: life skills module. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 5 (10), 1249-1251.
<https://www.proquest.com/openview/d0c08e66fba7d2631143e0e75877ca16/1>
36. Armstrong, G., & Hodges-Ramon, L. (2015). *Sport and crime*.
<https://www.semanticscholar.org/paper/Sport-and-Crime>

37. Dodan EG, Miquelon P, Valois P, Goulet C, Buist A, Vallerand RJ. (2011), A Motivational Model of Performance-Enhancing Substance Use in Elite Athletes. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 28, 511-520.
https://sfs.tabrizu.ac.ir/article_12881.html
38. Ekholm, D. (2013). Sport and crime prevention: Individuality and transferability in research. *Journal of sport for development*, 1(2), 26-38. <https://jsfd.org/2013/12/01/sport-and-crime-prevention-individuality-and-transferability-in-research/>
39. Karpov, V. Y., Eremin, M. V., Petrova, M. A., Alifirov, A. I., & Skorosov, K. K. (2015). Modern approaches to preventing drug addiction by means of physical activity and sports. *Biology and Medicine*, 7(5), 1-4.
<https://www.proquest.com/info/openurldocerror;jsessionid>
40. Kenari, M. (2014). Effect of exercise on mental health in the physical dimension, anxiety and mental disorder, social dysfunction and depression. *Advances in Applied Sociology*, 4(3), 63-68.
https://www.researchgate.net/publication/273751773_
41. Sandvik MR. (2019). Sport, stories, and morality: a Rortyan approach to doping ethics, *Journal of the Philosophy of Sport*, 46(3), 383-400.
https://scholar.google.com/scholar?hl=fa&as_sdt
42. Shields D, Bredemeier BL, LaVoi, NM, Power FC. (2005). The sport behaviour of youth, parents and coaches. *Journal of research in character education*, 3(1), 43-59.
<https://www.semanticscholar.org/paper/THE-SPORT-BEHAVIOR-OF-YOUTH>
43. United Nations Office for Drug Control and Crime Prevention. (2002). SPORT: using sport for drug abuse prevention. *New York: United Nations*. <https://www.unodc.org/>
44. Woods D, Hassan D, Breslin G. (2017). Positive collateral damage or purposeful design: Howsport-based interventions impact the psychological well-being of people in prison. *MentalHealth and Physical Activity*, 13, 152-162.
<https://pure.ulster.ac.uk/en/publications/positive-collateral-damage-or-purposeful-design-how-sport-based-i>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی